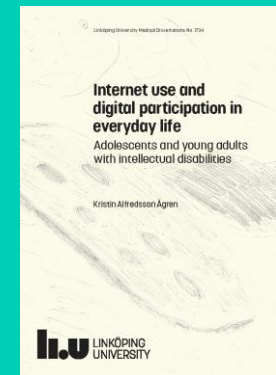

Livet laggar för unga med intellektuell funktionsnedsättning

Internetanvändning och digital delaktighet i vardagen

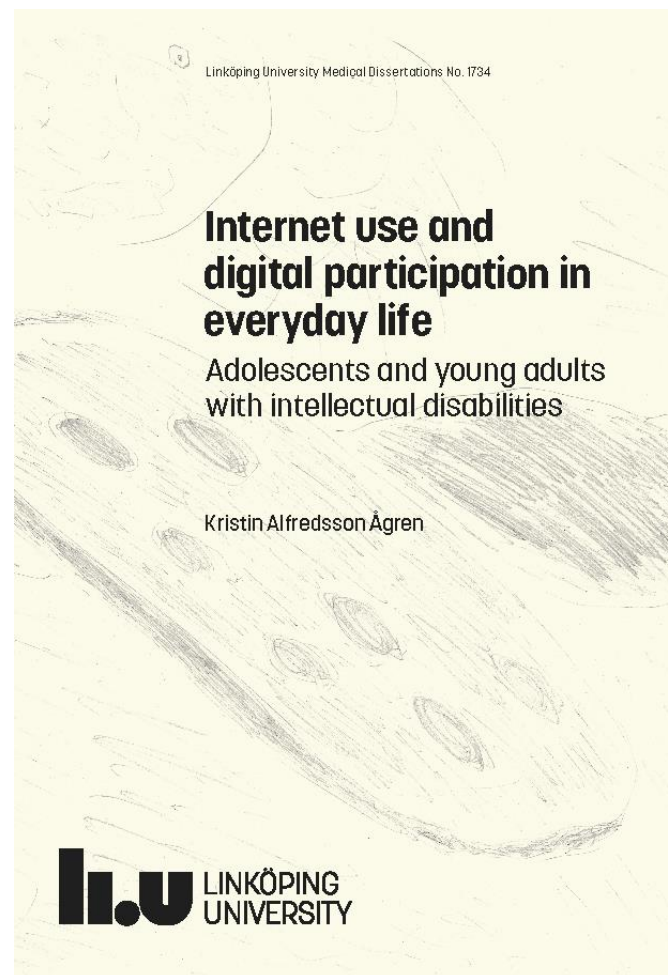
Kristin Alfredsson Ågren, Med Dr, Leg arbetsterapeut,
E-mail: Kristin.alfredsson.agren@liu.se

 @KrissaAagren

Från ord till handling – men vilka ord har vi?

- Fokus unga med intellektuell funktionsnedsättning (IF) utifrån arbetsterapi dvs med ett aktivitetsperspektiv på internetanvändning, aktivitet och delaktighet för välbefinnande

<http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1458066&dswid=8853>

En handling; att gör forskningen tillgänglig

- Beskriva så att flera förstår
- Lättläst version av avhandlingen med bildstöd
- <https://doi.org/10.3384/book-175874>

Unga med intellektuell funktionsnedsättning

- Nedsättningar i intellektuella och adaptiva förmågor , vilka har uppkommit i utvecklingsåldern (DSM-5; ICD 11)
- Svårigheter ”att resonera, problem-lösa, planera, tänka abstrakt, bedöma, akademiskt lärande och att lära från erfarenhet” (DSM-5)
kan göra internetanvändning särskilt komplex för personer med IF

Population i forskningen:

-13-24 år

-Lindrig och måttlig IF; i särskola, daglig verksamhet

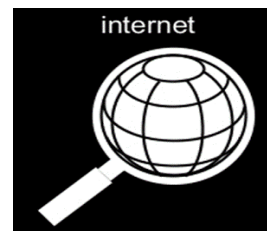
Forskningsfråga

- Hur använder sig ungdomar och unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning av internet för att vara delaktiga i en digital vardag och ett alltmer internetbaserat samhälle?

Varför är detta viktigt att beforska?

- Vårt samhälle blir alltmer digitaliserat (Statista, 2020; <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringsstrategin/digital-kompetens/>)
- Folkhälsomyndigheten uppger 'delaktighet, inflytande och kontroll' som ett målområde för att uppnå god och jämlik hälsa för befolkningen. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa-lokalt-och-regionalt-stod/vad-styr-folkhalsopolitiken/nationella-mal-och-malomraden/#kontroll>
- LSS (1993:387) rätt att vara delaktiga i samhället på lika villkor som övriga medborgare.
- Enligt FN-konventionen är det en rättighet att IT-tjänster ska vara tillgängliga för alla på lika villkor. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

Internetanvändande

Sverige:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/digitalt-utanforskap-2020/sammanfattning/>

- 93% av befolkningen uppkopplade en gång/ dag
- Digitalt utanförskap
  - icke användare och “sällan användare”
- Den dagliga användningen av internet bland tonåringar är nära 100% (Statens Medieråd, 2019)

Syftet med forskningsprojektet

- Utforska och beskriva tillgång till och användning av internet och digital delaktighet i vardagen för ungdomar och unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning

Forskningsmetoder

- **1 kvalitativ studie**
- Observationer och intervjuer (studie I)
- 15 unga med IF, 13-24 år, måttlig IF (n=9)
  - Downs syndrom, NPF, nedsatt verbalt tal och rörelseinskränkningar.
- Observationer i deras vardagliga miljöer; särskola, daglig verksamhet, fritid och hemma
  - Kvalitativ innehållsanalys

Forskningsmetoder forts.

- **2 kvantitativa studier** (samverkan Statens Medieråd)
  - Tvärsnittsstudier (enkät) med jämförande design
  - ungdomar med IF, 13-20 år, (studie 2)
41% måttlig IF; totalt 60% pojkar
  - föräldrar (studie 3)
  - 4 kommuners särskolor, totalurval n=318 och n=3000
  - Beskrivande och jämförande analyser, chi-två/Fisher's.
Logistic regression.

Anpassning av enkät till ungdomar med IF

Spelar du spel på mobil, platta, dator?

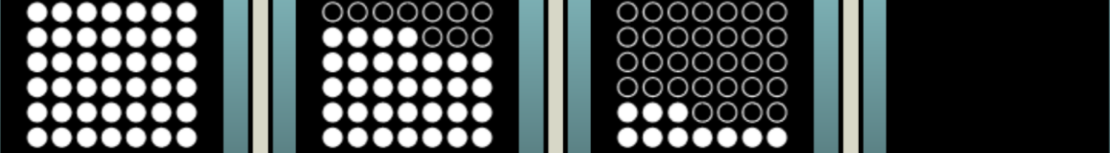

Varje dag

Varje vecka

Ibland

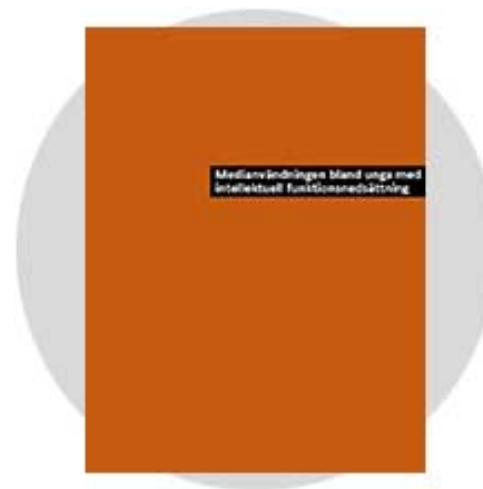
aldrig

Navigation icons: back, info, edit, forward, and a large right arrow.

- <https://statensmedierad.se/publikationer/rapport/medieanvandningenblandungamedintellektuellfunktionsnedsattning.3080.html>

Resultat: Tillgång

Ojämlig tillgång till digitala enheter

Lägre tillgång till digitala enheter i jämförelse med ungdomar generellt

- 67% med IF har smart mobil
- 98% i jämförelsegrupp

Dock har fler ungdomar med IF tillgång till en egen surfplatta

Tillgång till internet varierar i olika miljöer

- Internetuppkoppling svår för boende i kommunal gruppbostad
- Svag ekonomi gör att internetabonnemang är för dyrt
- Wifi i särskola användes, dock sällan inom daglig verksamhet

Resultat: **Internetaktiviteter**

En signifikant lägre andel ungdomar med IF utför alla internet aktiviteter, förutom spelar spel.

- Största skillnaden; att hitta och förstå information och ny kunskap
  - Information utgör första steget till delaktighet

Internetaktiviteter (n=11)	Ungdomar med IF (n=114) % Gör/ Gör aldrig	Referensgruppen (n=1161) % Gör/Gör aldrig	p-värde ≤
Spelar spel	84% /16%	63% /37%	.001
Titta på filmklipp på nätet (You Tube)	78% / 22%	97%/ 3%	.001
Lyssna på music	76% /24%	93%/ 7%	.001
Har kontakt med vänner på sociala medier	52% / 48%	93% /7%	.001
Ringer videosamtal (Skype, Facetime)	49%/ 51%	48% /52%	.957
Se på TV-serier och filmer	43% /57%	57% / 43%	.003
Använder kartor/GPS	32% / 68%	54% /46%	.001
Söker efter ny information och kunskap	20% / 80%	86% /14%	.001
Ser på porr	6% / 94%	18% /82%	.002
Köper saker över nätet	3% / 97%	8% / 92%	.036
Spelar med riktiga pengar	3% /97%	2% / 98%	.731

Resultat: **Svårigheter och utmaningar** vid användande av internet

- Stava, skriva, läsa
- Ständiga uppdateringar ger en digital miljö som snabbt ändras.

” Den gamla FIFA var lättare. Jag spelade det på TVn, på PlayStation. Jag har inte lärt mig det nya så bra.”

Nils, 13 år, måttlig intellektuell funktionsnedsättning

Resultat **Möjligheter - risker**

- **Möjligheter**
  - En signifikant högre andel föräldrar till ungdomar med IF uppfattade möjligheter med nätet jämfört med referensgrupp av föräldrar
    - Att använda nätet och att spela spel är roligt och avslappnande för ungdomen (69% vs. 52%)
- **Risker**
  - En signifikant lägre andel föräldrar till ungdomar med IF uppfattar negativa konsekvenser eller oroar sig över risker med nätet jämfört med föräldrar i jämförelsegruppen

Resultat **Strategier för att använda nätet**

- Unga med IF :
- reducerar antalet digitala enheter; byter mellan enheter, personanpassar dem.
  - *Anpassade enheter och hjälpmedel saknades*
- tar stöd av andra
- använder text-baserade strategier
- använder bild-baserade strategier
- använder ljud-baserade strategier

Konklusioner – ord...

- Lägre andel unga med IF har tillgång till digitala enheter och en lägre andel utför de flesta internet-aktiviteter
- Den digitala miljöns utmaningar överensstämmer inte med de unga med IFs personliga förmågor och digitala kompetenser
- Föräldrar uppfattar färre risker jämfört med föräldrar generellt – relaterat lägre användning av mobiler och sociala media bland ungdomar med IF?
- Medvetenhet om att livet på nätet laggar för unga med IF. Det finns en digital eftersläpning och det påverkar delaktighet i vardagliga livet och i samhället på lika villkor
- Behov av kognitiva anpassningar i samhället är stort framförallt en mer kognitivt tillgänglig webb och möjlighet att få stöd för internetanvändning i vardagen

Kliniska implikationer -handling

- Ökad tillgång genom färre, men mer adekvat anpassade digitala enheter för individen
- Hållbar uppkoppling
- Använd strategierna; text-, ljud-,bild-baserade
- Föräldrar, som ofta ger stöd, ser möjligheter och få risker. Viktigt resultat för att tillsammans stötta unga med positivt risk-tagande på nätet, och inte undvika nätet
- Utifrån den relativt höga tillgången till digitala enheter kan och bör insatser för att utveckla digitala kompetenser genomföras

Tack för mig!

// Krissa

@krissaAagren

Kristin.alfredsson.agren@liu.se